

НБС „Водоснабдител“-КНСБ
Изх. № В-275
Дата 07.12.2023 г.

ПРИНЦИПНО СТАНОВИЩЕ

на

Национален браншов синдикат „Водоснабдител“ – КНСБ

Относно: *Нормативната уредба свързана с отрасъл „Водоснабдяване и канализация“*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

Във връзка с действащата нормативна уредба свързана с отрасъл „Водоснабдяване и канализация“, изразяваме следното принципно становище, прието на заседание на Координационния съвет на Синдиката на 05.12.2023 г.:

I. По подготовеният пореден проект на нов специализиран закон за водоснабдяването и канализацията от Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ, министерството), обръщаме внимание на следното:

1. Според нас Закона за водоснабдяването и канализацията трябва да уреди и подреди обществените отношения и процеси в областта на водоснабдяването и канализацията, като се започне от собствеността върху водоснабдителните и канализационните системи, тяхното управление, експлоатация, изграждане и възстановяване, изискванията към водоснабдителните и канализационните услуги, тяхното предоставяне на потребителите от търговски дружества, едно търговско дружество или държавно предприятие, регулирането на качеството и цените на тези услуги и контрола върху тях. Закона за водоснабдяването и канализацията, следва да обедини разпокъсаната настояща нормативна уредба, като всички неработещи, пожелателни и проблемни текстове, трябва да бъдат съответно отменени, редактирани или преосмислени.

2. Според нас Закона за водоснабдяването и канализацията, трябва да намери решение и отговори на следните наболели въпроси и проблеми:

2.1. Ще се търси ли единно управление на водите, чрез създаване на Държавна агенция за водите /ДАВ/, която може да бъде структурирана като звено към МРРБ, МОСВ или като структура подобна на КЕВР? Би могло ДАВ да се организира на база възприетото Басейново управление на водите, като ѝ се подчинят всички съществуващи служби и институти от бранша на базата на наличната държавна администрация, структурирана в дирекции, отдели и звена към МОСВ, МРРБ, МЗХ, БАН и др. Също така под нейно ръководство могат да бъдат поставени и вече създадените Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири", което се предвижда по предложение на Министерство на икономиката да се преобразува в административна структура – Изпълнителна агенция за управление и стопанисване на язовири и „Български ВиК холдинг“ ЕАД. Основните права и задължения да бъдат, както следва:

а) да определя държавната политика по опазването, съхранението и използването на Националното богатство от повърхностни /морски, езерни, речни, язовирни/ и подземни /изворни, кладенчови и дълбоко-сондажни, включително топло-минералните/ води. Да

разработи дългосрочна програма за целесъобразно и ефективно използване на богатата наличност от топло-минерални води в страната, като се използват различните възможни начини на финансиране;

б) да провежда държавната политика за развитието на водния сектор в Република България, чрез изготвяне на перспективни разработки, които да регламентират приоритетите и степените на обезпеченост на различните ползватели и потребители;

в) да проучва и изготвя проектно-технически схеми, със съответни водостопански баланси, за най-целесъобразно и икономически-изгодно комплексно използване на водните ресурси в собствените поречия, а при обоснована необходимост с прехвърляне в други, с перспектива 30 и повече години и краен етап – пълното им оползотворяване, чрез възможното най-ефективно ползване и потребление с техникоикономически аргументирана етапност на реализиране;

г) регулиране и контрол върху водоснабдителните и канализационните услуги.

д) и други функции и отговорности, съгласно утвърден устройствен правилник.

2.2. Ще се търси ли друг регулаторен механизъм с цел да се подпомогне нормалната работа на ВиК операторите и да се намали административната тежест върху осъществяваната от тях дейност? Трябва да се има предвид, че те попадат в обхвата на Закона за публичните предприятия, който е в сила от 01.01.2020 г., съгласно който те следва да разработват „Бизнес програма“, която е документ за планиране на дейността на публичното предприятие за период най-малко три години, съдържащ и ключови показатели за изпълнение на заложените финансови и нефинансови цели.

2.3. Ще се определят ли социално поносими граници за ВиК услугите? Ако „Да“, следва за хората, които са под тези граници, да се осигурят водни помощи. За нуждаещите се социално слаби слоеве от населението на Република България е наложително да бъде разписан ясен механизъм за получаването на тези водни помощи.

2.4. Ще се създаде ли постоянна компонента в цените на ВиК услугите, която може да бъде наречена: „Такса солидарност“, „Такса инфраструктура“, „Такса водомер“ и т.н.? От тази такса може да се формира фонд за подпомагане на ВиК операторите с лоши финансови показатели, като този фонд може да се набира в бъдещата ДАВ (ако се приеме) или пък „Български ВиК холдинг“ ЕАД може да поеме разпореждането с този фонд или тези функции, за които говорим по-горе ...!?

2.5. Ще се осигури ли задължително присъединяване към услугите отвеждане на отпадъчните води и пречистване на отпадъчните води на потребителите, за които вече има техническа възможност, във връзка с реализирани инвестиции в развитието на канализационната мрежа?

2.6. Ще се създадат ли регистри за Асоциациите по ВиК (АВиК) и сключените договори с ВиК операторите за обособените територии и регистър на самите ВиК оператори или ще се отчете, че АВиК са излишни или пък ВиК операторите могат да бъдат обединени под шапката на „Български ВиК холдинг“ ЕАД и ако това се случи, защо да не се премине на единни цени за водоснабдителните и канализационните услуги на територията на цялата страна...!? Някой ще каже, че това ще доведе до кръстосано субсидиране, но няма то не съществува и сега ...!?

2.7. Ще се отговори ли ясно и категорично дали концесията и публично-частните партньорства са приложими и ще се използват ли като форма при управлението, стопанисването и експлоатацията на ВиК системите в Република България?

II. Считаме, че има належаща необходимост от промяна в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги и двете основополагащи наредби към него, а именно Наредбата за регулиране на качеството на водоснабдителните и канализационните услуги и Наредбата за регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги (НРЦВКУ). Към днешна дата КЕВР е приела Указанията за прилагане на частично

изменената НРЦВКУ, което според нас ще доведе до намаляване на цените за водоснабдителните и канализационните услуги при някои ВиК оператори и те няма да могат да изпълнят ангажиментите си по места по подписаните Колективни трудови договори. Според нас задължително трябва, регулаторната тежест върху ВиК операторите да бъде намалена. Да се отсеят и определят важните неща, които биха тласнали сектора напред и биха довели до неговата финансова стабилност, която включва задължително достойни възнаграждения на работещите в него. Не един път сме констатирали, че регулирането на ВиК услугите в този му вид не развива отрасъл ВиК, а напротив води до неговите недобри финансово-икономически резултати и изключително ниски възнаграждения на работещите в него. Регулирането на ВиК услугите, ако се осъществява по досегашния начин, то по-добре би било да бъде премахнато, да се отмени Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги и се мине на варианта за одобряване и утвърждаване на цени на ВиК услугите, който действаше преди приемането му. Може би е крайно време да си зададем въпроса дали не правим грешен избор на регулаторен модел като цяло – принципно високи изисквания към основните ВиК оператори, неадекватни към реалното им икономическо състояние и състоянието на ВиК инфраструктурата, която им е поверена. В понятието регулаторен модел имаме предвид статут на регулаторния орган – формиране и правомощия, цели и задачи на регулаторния процес, организация на регулаторния процес, административни процедури и участници, основните механизми (инструменти) на регулиране – бизнес-план (техническа и икономическа част), показатели за качество, ценообразуване, информация и контрол върху изпълнението на бизнес плана и т.н..

Досегашният регулаторен процес не доведе до очакваното стабилизиране на финансово състояние на ВиК операторите, нито доведе до адекватно заплащане на трудещите се в отрасъла, нито пък подобри качеството на предлаганите на потребителите ВиК услуги. Моделът на регулиране на ВиК услугите не изключва „субективно“ административно отношение на регулаторния орган по определени ключови въпроси, а също така моделът изключва всякакви форми на институционална координация и взаимодействие между МРРБ като основен орган на държавната политика във ВиК отрасъла и орган на управление на „Български ВиК холдинг“ ЕАД. Независимостта на регулатора в този случай играе обратна роля.

III. В заключение, без да претендираме за изчерпателност, бихме искали да заявим, че ще следим за евентуални изменения, застрашаващи в каквато и да е степен публичния характер на собствеността, експлоатацията и управлението на ВиК инфраструктурата в Република България. Разчитаме, че горчивият опит, който ние, българите, придобихме през годините при абдикирането на държавата от управлението на други сфери, касаещи нормалното ни съществуване като граждани на Обединена Европа в 21 век, е достатъчно основание за отстояване на обществения интерес в отрасъл „Водоснабдяване и канализация“. От името на хилядите синдикални членове, които представляваме, изразяваме за пореден път нашето недоволство от тревожните процеси, които продължават да се случват в системата на ВиК, а именно:

1. Независимо от прокламираната политическа воля за повишаване доходите на работещите и реалния икономически ръст в страната, продължават негативните тенденции на задълбочаващо се отдалечаване на средните нива на трудови възнаграждения, получавани в отрасъл „ВиК“, спрямо средната работна заплата в Република България. Все повече работници и служители се трудят за възнаграждение равно или близко до минималната работна заплата за страната и минималните осигурителни прагове. Средната брутна работна заплата за отчетната 2022 г. в отрасъла е 1 100 (хиляда и сто) лева, а към 30 септември 2023 г. е 1355 (хиляда триста петдесет и пет) лева. В резултат сме свидетели на отлив на квалифицирани специалисти, обявен нулев и/или изключително нисък прием във висшите учебни заведения за обучение на млади хора по специалности, от които отрасъла

има крещяща необходимост, застаряване на работната сила (според статистическите данни средната възраст на заетите е над 52 години);

2. Дори и със средствата, осигурени по линия на Европейския съюз, хроничния недостиг на инвестиции в сектора е факт от години и липсват конкретни политики и действия от страна на Държавата, които да предпоставят решение на този проблем в обозримо бъдеще. Нашето предложение е инвестициите да бъдат извадени при ценообразуването на ВиК услугите, тъй като за сега цените за ВиК услугите им е основен източник на средства за дружествата, но тя не може да бъде увеличавана безкрайно. Явно е необходимо обезпечаване и на допълнителен целеви ресурс за стимулиране процесите на стабилизация и устойчивост във ВиК сектора, който трябва да бъде осигуряван целево от държавният бюджет;

3. Дейността на отделните ВиК оператори е подложена на задушаваша самото им съществуване регулация от Комисията за енергийно и водно регулиране. Неутвърждаването в срок на подадените бизнес планове, през предходния и настоящия регулаторни периоди, забавянето на утвърждаването на цените за ВиК услугите, нерегламентирания натиск за намаляване на разходите, включително за персонал, допринесе съществено за влошаване на финансово-икономическото състояние на голяма част от дружествата, като две трети от тях приключиха отчетната 2022 г. на загуба и със задължения, които многократно превишават вземанията им;

4. От години настояваме за въвеждане на ваучерна система, чрез която да се подпомагат социално слабите граждани при заплащане на сметките им за ВиК услуги. Публично известно е, че събираемостта сред някои малцинствени групи от населението е изключително ниска и това често става причина за социално напрежение по места;

5. Категорично сме против навлизането на частни, наши или чужди инвеститори, защото считаме, че досегашния опит и практики показват, че става въпрос единствено за гръмки фрази и бизнес, които не подобряват по никакъв начин положението на българина като потребител, данъкоплатец и/или зает в дейностите по предоставяне на ВиК услугите. Трябва да се има предвид, че отрасъл „ВиК“ е стратегически сектор, пряко свързан с националната сигурност на Република България;

6. От изключително значение за успешна реформа във ВиК сектора, която да гарантира в максимална степен удовлетворяване нуждите на потребителите от качествена питейна вода, спазване на екологичните изисквания и достойни работни места за заетите в сектора, е упражняването на ефективен контрол при разходването на макар и недостатъчните финансови средства, особено при поддръжката на съществуващата инфраструктура и създаването на нова. Личните и корпоративни интереси не могат да взимат връх над обществените, защото в крайна сметка става въпрос за социално благо, което принадлежи на всички.

Както на всички ни е известно в края на тази година изтича Стратегията за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България за периода 2014-2023 г. До този момент не сме чули някой да е направил опит да отчете изпълнението на тази стратегия, да направи анализ на резултатите, което според нас е редно да се направи и след това да се премине към заданието за написването и обсъждането на новата десетгодишна стратегия. Нашите ръководни органи приеха това становище, което изложих пред Вас и сме готови да се включим в работната група, където експертно да обсъдим конкретните проблеми и разчитаме, че ще бъдат поканени наши представители да участват в нея.

Считаме, че е крайно време за промяна в подхода към решаване на наболелите и нерешени с десетилетия проблеми в отрасъл „ВиК“, в противен случай рискуваме отново да станем свидетели на поредното абдикиране от страна на Държавата от жизнено важен за обществото въпрос и поредната провалена реформа. Като коректен социален партньор сме

длъжни да Ви предупредим, че социалното напрежение сред работещите ескалира. Разчитаме на отговорно, държавническо отношение към проблемите в отрасъла и настояваме гласът на работниците и служителите да бъде чул.

С УВАЖЕНИЕ,

Мариян Бухов
Председател на
НБС „Водоснабдител” - КНСБ

